

Zaterdag 12 juni 1915 – ochtendeditie

Duitse scheidsgerichten in België.

Het Brussels Informatiebureau verneemt uit Brussel:

De scheidsgerichten, die de Duitse overheid in heel het bezette gedeelte van het Belgische grondgebied heeft ingesteld om de schade te bepalen die de Duitse onderdanen in België bij het uitbreken van en gedurende de oorlog geleden hebben veroordelen geregeld de gemeenten tot het betalen van soms zeer hoge boeten, opgelegd als schadeloosstelling.

Deze sommen bedragen duizenden per dag, want zij moeten niet alleen de meest verschillende oorlogsschade vergoeden – verwoesting van winkels en inboedels gedurende de opstootjes der eerste oorlogsdagen, vernieling van huizen door bombardementen, plundering door binnentrekkende soldaten, enz. -, maar ook de meest uiteenlopende soorten van financieel nadeel aan Duitsers berokkend, soms uitsluitend het gevolg zijnde van omstandigheden van algemeen economische aard, soms in het geheel niet door oorlogstoestanden veroorzaakt, maar waarvoor toch altijd de Belgische gemeentebesturen worden verantwoordelijk gesteld door de Duitse rechters. Zo werd bv. een gemeente veroordeeld tot het terugbetalen van een som geld, die een Duitser beweerde hem ontstolen te zijn geworden door Belgen; gemeenten moesten talrijke Duitsers schadeloos stellen, omdat zij hun betrekking verloren hadden, die zij voor de oorlog in de een of andere Belgische stad bekleedden.

De partijdigheid van deze scheidsgerichten werkt dan ook het misbruik maken krachtig in de hand. Uit hoofde van allerlei door

Duitsers geleden nadelen, wordt de stad Brussel dagelijks tot een gemiddeld bedrag van 3000 tot 10.000 F veroordeeld.

De instelling van deze scheidsgerechten spruit voort uit de grondbeginselen van een regeringsbeleid, dat het afpersen van geld aan België als bestuursstelsel heeft aangenomen, en waarvan, sinds de bezetting, de Duitse legercommandanten en officieren de gewillige en geestdriftige werktuigen zijn. Vooral gedurende de laatste maanden, nu de tijd van het opleggen van grote oorlogsschattingen voorbij is, leggen de officieren zich er op toe, nu en dan enige duizenden van de gemeentebesturen los te krijgen. Zelfs onderofficieren eigenen zich het recht toe, in kleine dorpen, belangrijke sommen op te eisen.

Verwonderlijk is wel het telkens weer doorsnijden van een telefoondraad juist op het ogenblik dat het geld moet geheven worden. O.a. is het gebeurde te Oostende tekenend: Duitse officieren komen het gemeentebestuur mededelen dat de stad veroordeeld is tot een boete van 1.000.000 F omdat een duif werd gevonden, die zou opgelaten worden om berichten naar de geallieerden over te brengen. Daar het gemeentebestuur zegde: wij hebben geen geld, werden de vertegenwoordigers van het college gedwongen mee naar Brussel te gaan, om bij de "Société Générale" een lening van één miljoen te sluiten. Deze bank weigerde echter het geld te lenen, zodat de heren officieren na drie dagen vruchteloos parlementeren onverrichterzake naar Oostende mochten terugkeren. Inziende dat al te grote gulzigheid een fout was, stelden zij zich tevreden met een meer bescheiden sommetje.

Uit Havre wordt aan het Belgisch Informatiebureau gemeld:

Foto's, door Belgische vliegers genomen, hebben het bewijs geleverd van de vernieling, door de Belgische artillerie, van het monsterkanon,

waarmee de Duitsers vanuit de omstreken van Diksmuide Duinkerken beschoten hebben. Op deze foto's is duidelijk te zien, dat er slechts een hoop puin is overgebleven op de plaats, waar onder zijn gewelven en achter zijn borstwering van beton het kanon eens heeft gestaan.

Tegen de veroveringspolitiek.

De Nederlandse anti oorlogsraad deelt het volgende mede:

Evenals de socialisten, voert ook de Bond "Neues Vaterland" te Berlijn voortdurend strijd tegen het streven van sommige Duitsers dat bij een overwinning België zal worden geannexeerd. In het dezer dagen verschenen nieuwste artikel van de Bond, wordt o.a. het volgende tegen de annexatie aangevoerd:

"Eeuwenlang is het lot van België gekenmerkt door opstanden tegen de heerschappij van vreemde monarchieën, die gedeelten van dit rijke land aan zich wilden onderwerpen. Door een beschaving, die eeuwen ouder is dan die van de meeste staten van Duitsland, heeft België reeds vroegtijdig verschillende democratische denkbeelden in praktijk gebracht, waarin het Duitsland ver vooruit is.

"In het "Burgerlijk Wetboek" is de gelijkheid der staatsburgers opgenomen; het Duitse Burgerlijk Wetboek daarentegen kent allerlei bepalingen, die bepaalde klassen der bevolking bevoorrechten. Ook kent het Burgerlijk Wetboek niet een dergelijk standverschil als het Duitse Wetboek. Dit is de oorzaak dat de Belgische adel niet dezelfde betekenis heeft als de Duitse.

"Een tweede voorsprong, die de Belg heeft, is deze, dat de ambtenarenstand er niet dezelfde grote invloed heeft als in Duitsland. Ook is in België het plaatselijk zelfbestuur van grotere omvang. Overal treft men in België de liberale gedachte aan van

medeverantwoordelijkheid der staatsburgers voor het lot der gemeenschap. De deelneming van “burgers” aan de oorlog voelen vele Belgen derhalve als een plicht. Vandaar ook hun verwondering over de bestraffing der “sluipschutters” door de Duitse militairen.

“Alles samen wijst op een democratisch denken, voortgekomen uit eeuwenlange politieke strijd. Bovendien heeft België veel te danken aan zijn ligging in de nabijheid van Engeland en Frankrijk met hun wetenschap, kunst en godsdienstige ontwikkeling.

“Hoe zou dan een annexatie mogelijk zijn? Men kan in een geannexeerde staat niet regeren zonder de voornaamste wetten van de annexerende staat in te voeren. Deze wetten zijn in Duitsland meest van reactionaire aard. De Duitse staatswetten, waaraan het monarchistische beginsel ten grondslag ligt, en die het klassenverschil nog in afzonderlijke wetten zorgvuldig handhaven, zijn allesbehalve democratisch. Een annexatie van België zou derhalve alle democratische ontwikkeling van een vrij volk, dat in eeuwenlange strijd zich een schat van vrijheid verworven heeft, te niet moeten doen. Zou België derhalve in het algemeen in ontwikkeling teruggaan, voor Duitsland zou annexatie in zoverre voordeel bieden, dat daardoor bij de bestrijding van het Duitse conservatisme een waardevolle bondgenoot zou worden verkregen. Maar dit zou zijn ten koste van de vernietiging van een geheel volk, dat zijn eigen geschiedenis heeft en zijn verdiensten voor de ontwikkeling der menselijke beschaving.”

In België gefusilleerde personen.

Het Vlaamsche Nieuws verneemt de volgende bekendmaking van Duitse zijde:

“Krachtens een beslissing van het Krijgsgerecht van de 5e juni werden volgende personen gefusilleerd:

Louisa Frenay, geboren Derache, koopvrouw te Luik;

Johan Victor Bourseaux, koopman te Luik ;

Julius Descheutter, koopman te Liers;

Peter Pfeiffer, werkman te Haut-Pré;

Oscar Lelarge, spoorbaanbediende, te Statte (Hoei);

Justin Lenders, installateur te Luik;

Franz Berthélemi, koopman te Grivegnée;

Karl Simon, tekenaar te Namen;

allen Belgische onderdanen, uitgezonderd Simon, die Engels onderdaan is.

Dezen maakten deel uit van een groep welke de vijand inlichtingen verschaftte over onze troepenbewegingen en de militaire dienst van onze spoorwegen.

Zij werden wegens spionnendienst ter dood veroordeeld.

Het Gouvernement.
Luik, 7 juni 1915.”

De correspondent van de *Matin* seint uit Havre:

Luitenant-generaal de Witte, inspecteur-generaal van de Belgische cavalerie, is vol geestdrift uit Rusland teruggekomen. Het Russische leger, zegt hij, is het mooiste, best gedisciplineerde en moedigste ter wereld. Volgens de generaal was de terugtocht van de Russen van geen belang. De chef van de generale staf had tegen hem gezegd: “In 1812 zijn wij wel tot Moskou toe teruggetrokken. Als wij terugtrekken, geschiedt dit alleen om zoveel beter te kunnen oprukken. Wees onbezorgd!”

Zaterdag 12 juni 1915 – avondeditie

Berlijn, 12 juni. Officiële mededeling van het grote hoofdkwartier:

Aanvallen van de vijand in de duinen ten noordoosten van Nieuwpoort en Mannekensvere, tegen de oostelijke rand van de Lorettehoogte en tegen Souchez zijn afgeslagen.

Diksmuide.

Aan de (Belgische) Legerbode ontlene wij verder het volgende omtrent de strijd bij Diksmuide:

De stelling te Diksmuide door de marinefuseliers aangelegd, en een weinig door de Belgen verbeterd, was niet te vergelijken met de geduchte werken van dit ogenblik. Het is nodig daar op aan te dringen om beter de graad van heldhaftigheid te doen uitkomen, tot dewelke de verdedigers zich wisten te verheffen, om de woedende aanvallen welke tegen hun zwakke linies ontzetend waren, te breken.

Op de linkeroever van de IJzer bestond de stelling slechts uit eindjes loopgraven van ongeveer 80 meter lengte, met licht omgebogen uiteinden, en door korte tussenruimten van een tiental meters van elkander gescheiden. De loopgraven voor rechtstaande schutters boden slechts het meest primitieve profiel: een uitgraving van 1,10 meter die, 80 tot 90 cm breed op de bodem en 1,20 m tot 1,30 m aan de oppervlakte van de grond. De naar voor uitgeworpen aarde vormde een borstwering van 30 cm hoogte en van nauwelijks 1 m breedte aan de top.

Geen dekkingsloopgraaf bestond achter deze gevechtlinie. Om zich tegen de kogels der granaatkartetsen en tegen het slechte weer te dekken, hadden de mariniers de twee derden van de loopgraven overdekt met materialen welke het toeval hun aan de hand deed; planken, deuren, luiken, met wat aarde overdekt. Maar daar deze beschuttingen het grootste deel van de vuurlinie besloegen, moest men er wel toe besluiten ze te vernietigen, zohaast de vijandelijke aanvallen ernstig werden. Van af dat ogenblik, bevonden onze mannen zich zonder enige ernstige beschutting tegen het vijandelijke vuur.

Regelmatig aangelegd en niet voorzien van dwarswallen, waren deze loopgraven bovendien blootgesteld aan het echarpevuur van de vijandelijke artillerie. Elders waren zij nauwelijks aangelegd toen het 12^e linieregiment ze kwam bezetten: dat was het geval te Keizershoek, alsook te Blood-Putteken, juist daar waar de eerste Duitse aanval ging plaats grijpen. De wegen welke naar Diksmuide voerden waren door geen enkel bijzonder werk versperd: en laten wij tenslotte herhalen dat, bij gebrek aan hulpmiddelen, geen hindernissen konden aangelegd worden.

De eerste zorg van onze troepen was, zoveel mogelijk de werken te verbeteren welke zij moesten verdedigen. Nauwelijks hadden zij de tijd om de ternauwernood aangelegde loopgraven verdedigbaar te maken, enige schuilplaatsen in te richten, hier en daar enige primitieve draadversperringen aan te leggen, daarbij gebruik makend van de bestaande omheiningen tussen weiden en velden.

Deze ongelegenheden werden gelukkig grotendeels teniet gedaan door het uitmuntende schootsveld, waarvan de uitgestrektheid slechts naar het oosten iets te wensen liet. Ten zuiden had de genie het terrein, dat met hagen en boomgaarden doorsneden was, gedeeltelijk kunnen ontbloten.

Op de linkeroever van de IJzer stonden de verdedigingswerken er wat beter voor. De loopgraven zijn in de oever zelf gemaakt, van waar zij het bruggenhoofd flankeren en als wijkstelling dienen, daarbij een borstwering latende bestaan van een goede meter breedte aan de top; men heeft in de dijk een uitholling gegraven die een weinig tot beneden de oppervlakte van de grond gaat en zich uitstrekt tot aan de grintweg welke langs de IJzer loopt.

Kleine beschuttingen, insgelijks bestaande uit toevallige materialen bedekken de loopgraven; 4 tot 5 meter breed, zijn zij van elkander gescheiden door aarden dwarswallen die 1 meter dik zijn. Bovendien heeft men zorg gedragen schietgaten aan te brengen tussen de borstwering en het dak van de beschuttingen, zodat het mogelijk is te vuren zonder zijn betrekkelijke beschutting te verlaten.

Voegen wij er tenslotte bij dat de genie de vernieling der bruggen heeft voorbereid en begonnen is met twee loopbruggen aan te leggen, de ene ten noorden, de andere ten zuiden van de bestaande duurzame overgangen.

Reeds de 20^e oktober, een weinig na 6 uur, vliegen de eerste Duitse granaten met een akelig gebrom boven de loopgraven van de rechteroever en gaan als een donderslag boven Diksmuide ontploffen.

Op dit ogenblik is het bruggenhoofd, evenals de vorige dag, bezet door het 12^e linieregiment, dat een bataljon in ieder der sectoren heeft waarvan de grens door de spoorweg wordt afgebakend. Het derde heeft twee compagnieën in de loopgraven welke Keizerhoek aan de IJzer verbinden en in die welke langs de spoorweg lopen: het overige blijft in reserve te Diksmuide. Twee bataljons van het 11^e bezetten nog steeds de linkeroever.

Nauwelijks is het bombardement begonnen of een telefonisch bericht van het Belgische Groot Hoofdkwartier meldt aan kolonel Meiser dat zijn brigade onder commando van admiraal Ronarch overgaat, die het bevel voert over het geheel der legermachten welke met de verdediging van Diksmuide belast zijn; dat zij de posten mag terugtrekken welke tot de verdediging van de gekanaliseerde IJzer werden achtergelaten, zohaast zij er door elementen van de 5^e Belgische divisie zal vervangen worden; en ten slotte dat zij als opdracht heeft het bruggenhoofd (rechteroever) te verdedigen, daar de marinefuseliers worden gereserveerd om de linkeroever bezet te houden.

“Aan u de oostelijke, aan mij de westelijke oever, zegde admiraal Ronarch tot kolonel Meiser, toen hij dit bevel bevestigde, “maar als gij, in geval van aanval, versterkingen nodig hebt, zal ik ze u leveren”. De kolonel deed aanstonds opmerken dat hij machinegeweren miste, daar hij slechts de twee secties van zijn brigade bezat, waarvan de ene de weg naar Beerst beschoot, de andere die naar Esen, terwijl een vierde plaats nam in een loopgraaf tegen de zuidelijke oever van het kanaal naar Handzame, en een vijfde, schijnt het, aan de linkerkant van de weg naar Beerst.

De Duitse artillerie ging intussen voort met Diksmuide en omgeving te bombarderen; om 8 uur, soms in de rivier zelf ontploffend, waar zij reusachtige waterzuilen deden omhoog rijzen, begonnen de granaten insgelijks rond de loopgraven van de linkeroever te vallen, nog steeds door de twee bataljons van het 11^e bezet.

Het is, inderdaad, eerst tegen 11 uur, dat de nieuwe verdeling van de troepen, volgens de ontvangen bevelen, gedaan was. Kolonel Meiser vertrouwde de verdediging van de stellingen aan kolonel Jacques, waarvan de staf op het stadhuis werkzaam was.

Bevel was aan het 12^e gegeven om de bezettingsmacht te versterken van de rondom Diksmuide gedolven loopgraven, door de reserves te benuttigen welke 6 compagnieën van het 11^e gingen vervangen. De 6 overblijvende compagnieën van dit regiment vormden bij de halte van Kaaskerke, een reserve onder de bevelen van kolonel Meiser, die zijn commandopost naar de maalderij had verplaatst, op enige honderden meters ten westen van de brug over de IJzer.

Admiraal Ronarch zond een deel van zijn marinefuseliers om de loopgraven van de dijk te bezetten en hield het overige tot zijn beschikking.

Een woord, tenslotte, over onze artillerie. De 20^e, 's avonds, was zij geheel op de linkeroever overgebracht. De admiraal belastte kolonel De Vleeschouwer de werking van 12 beschikbare batterijen te besturen; de twee groepen van het 3^e artillerie, die van het 2^e (majoor Pontus) en die van de brigade B (majoor Hellebeuf). Deze artillerie bezette opnieuw, in het algemeen, haar vorige stellingen. Het is zo dat wij er vinden aan de IJzer, op de hoogte van de weg naar Oostkerke, op de weg naar Pervijze bij de mijlpalen 2 en 3, ten noorden van Kaaskerke, te Kappelhoek en tenslotte in de nabijheid van Sint-Jacobskapelle.

Verwittigd van de bezetting, door de vijand, van Beerst en Vladslo, zullen de meeste batterijen het vuur op deze plaatsen openen tussen 9 en 10 uur, alsook op de wegen die er naartoe voeren. De nadering der Duitsers, evenals het onafgebroken bombardement van het bruggenhoofd, konden geen twijfel over het inzicht van de vijand mogelijk maken. De commandant van de 3^e divisie liet aan kolonel Meiser weten dat hij een compagnie mitrailleurs, het wielrijdersdetachement en zes speciale pelotons van de divisie tot zijn beschikking stelde.

Ondertussen had de kolonel insgelijks vernomen dat een compagnie van het 3^e jagers, welke het de vorige avond gegeven bevel tot terugtrekken niet had bereikt, tot het bewaken van de brug over het kanaal was gebleven, tussen Esen en Vladslo. Hij schreef onmiddellijk de nodige maatregelen voor om de beweging van de vijand te vertragen, deed deze compagnie versterken door het detachement wielrijders van de 3^e divisie, en zond een batterij om samen te werken met de troepen, eerst tot de verdediging van het kanaal, daarna van de spoorweg.

Een batterij moest zich ook gaan opstellen bij de molen in de nabijheid van Keizershoek, om vandaag de weg naar Beerst te beschieten. De speciale pelotons, tenslotte, zouden zich, vanaf hun aankomst, naar Esen begeven, met de steun van een compagnie infanterie.

Maar de gebeurtenissen zouden de gehele uitvoering van deze bevelen beletten. Inderdaad, het is nauwelijks 10 uur, wanneer men aankondigt dat de vijandelijke infanterie zijn concentrische beweging naar Diksmuide begint, tegelijkertijd langs het noorden en langs het oosten; terzelfder tijd verdubbelt het bombardement in hevigheid en werpt onze loopgraven in de bedreigde streek overhoop.

Uit het Land van Luik.

Men meldt ons uit Maastricht:

Iemand, die deze week in Luik geweest is, wist ons te vertellen, dat men eerstdaags een geheel nieuwe pasregeling in België gaat invoeren. Het plan zou bestaan voor het verkeer binnen België de passen te laten vervallen, zodat men zich vrij van de ene plaats naar de andere mag begeven, met uitzondering van de grenszones, waar de pascontrole verscherpt wordt, zodat men eerst bij de grens en dan

enige km verder weer de passen moet laten controleren. Zodoende zouden de Duitsers een heel korps ambtenaren van de passencontrole vrij krijgen. De personen, die maandag met hun passen voor Luik aan de Belgische grens kwamen en niet noodzakelijk voor zaken in België moesten zijn, werd beduid, dat zij erin mochten, maar er 48 dagen moesten blijven. Wie maandag in Luik voor een pas naar Nederland kwam, hoorde onherroepelijk: Kommen Sie Ende der Woche noch einmal wieder. De bedoelde persoon, die ook een pas voor Duitsland had, heeft toen met een pas over Aken ons land weer kunnen bereiken.

De Belgen zelf voelen zich in Luik niet meer op hun gemak en zijn zeer angstig. In de afgelopen week zijn er (gelijk ons van andere zijde gemeld wordt in dit blad, red.) 8 personen wegens spionage gefusilleerd, en er is zulk een uitgebreide geheime politiedienst ingericht, dat de minste uitlating voldoende is om een oproeping te ontvangen voor het gerecht te verschijnen. De Belgen krijgen geen pas meer om uit het land te komen en met levensgevaar wordt nog steeds de tocht over de grens ondernomen.

Wij ontvangen het programma van de Extension Universitaire Belge – Belgische Hogeschooluitbreiding te Oxford, waarvan dr. Jozef Muls secretaris is.

Dr. Muls zal drie lezingen over Gezelle geven, prof. Jules Persyn, van de universiteit van Gent, een reeks lezingen houden over de historische betrekkingen tussen het Engels en het Vlaams. Beiden spreken in het Vlaams. Prof. Maurice de Cock, van de handelshogeschool te Antwerpen, zal in het Frans drie lezingen houden over de Frans-Duitse oorlog van 1870 en het volkenrecht. Sir Cecil Herstlet, consul-generaal van Engeland te Antwerpen, zal in het Engels spreken over het “beleg van Antwerpen”.

Verder zullen dr. Muls, advocaat F. de Visscher, prof. Albert Mertens, van Leuven, en prof. Ch. De Visscher, van Gent, bezoekers rondleiden in museum, kerk of collegebouw en ter plaatse lezingen houden.